

MINISTERIE VAN LANDBOUW

BESTUUR VOOR LANDBOUWKUNDIG ONDERZOEK

Rijkscentrum voor Landbouwkundig Onderzoek - Gent

**PLECHTIGE INHULDIGING VAN HET
NIEUWE GEBOUW VAN HET
RIJKSSTATION VOOR ZEEVISSERIJ
TE OOSTENDE**

Toespraken gehouden op

de academische zitting van 22 september 1976

8400 Oostende, Ankerstraat 1

"WELKOMSTWOORD"

door ir. A. VAN SLYCKEN

Directeur van het Rijkscentrum
voor Landbouwkundig Onderzoek - Gent

Toespraak gehouden ter gelegenheid van de inhuldiging van het
Rijksstation voor Zeevisserij - Oostende, 22 september 1976

De Heer A. VAN SLYCKEN

Directeur van het Rijkscentrum voor Landbouwkundig Onderzoek - Gent

Mijnheer de Minister, Geachte Hoogwaardigheidsbekleders,
Mevrouwen, Mijne Heren,

Het is met een gevoel van oprechte dankbaarheid ten Uwen opzichte, dat ik U allen, zeer hartelijk verwelkom op deze plechtigheid.

U zult mij wel willen toelaten, Geachte Vergadering, mij eerst en vooral te richten tot de heer LAVENS, Minister van Landbouw.

Uw aanwezigheid, Mijnheer de Minister, en deze van Uw medewerkers in het kabinet, is vanzelfsprekend een bewijs van Uw belangstelling voor het wetenschappelijk onderzoek dat in Uw departement beoefend wordt. Voor de belangrijke middelen die U voor dit wetenschappelijk onderzoek ter beschikking stelt, betuig ik U gaarne mijn oprechte dank en waardering, in naam van al diegenen die het beoefenen en in naam van diegenen voor wie het beoefend wordt.

Meer in het bijzonder bewijst U vandaag Uw belangstelling voor het zeevisserij-onderzoek, waarbij U zich - zo vermoed ik althans - als West-Vlaming - toch nog meer betrokken voelt, dan wanneer Uw bakermat in een andere provincie van het land zou hebben gestaan.

Ik ben ervan overtuigd, dat deze blijk van belangstelling voor het onderzoek ten behoeve van de zeevisserij, ook in overdrachtelijke zin, bedoeld is voor al diegenen, waarvoor dit onderzoek gebeurt, nl. de vissers, de reders, de vishandel, de visverwerkende bedrijven, m.a.w. alle sectoren van de menselijke bedrijvigheid die vóór, tijdens of na de vangst, met de vis iets te maken hebben.

Ik zou trouwens nu reeds deze rechtstreeks geïnteresseerden van harte willen verwelkomen op deze zitting.

Deze dag, Mijnheer de Minister, staat uiteraard in het teken van een materiële verwezenlijking, nl. de moderne en rationele huisvesting van het Rijksstation voor Zeevisserij, maar ik meen dat deze dag voor velen ook aanleiding zal zijn voor een beter inzicht in de niet-materiële aspecten verbonden aan dit gebouw, nl. de verwezenlijking op wetenschappelijk gebied van dit onderzoekingsstation en de oriëntatie van zijn taken in heden en toekomst.

Mevrouwen, Mijne Heren,

Als diegene die belast is met de weliswaar aangename taak U allen welkom te heten, voel ik mij toch tevens geplaagd voor een moeilijke en delicate opdracht, nl. iedereen welkom heten en toch niet langdradig worden, temeer omdat dit welkomstwoord mij de gelegenheid geeft bepaalde facetten van de activiteiten en relaties van dit Station en in breder verband van het C.L.O.-Gent, zij het uiterst kort, te beklemtonen.

Ik weet echter dat U hiervoor begrip aan de dag zult leggen.

Mag ik dan nu eerst een welkomstwoord richten tot Mgr. DE POORTER, Vicaris-Generaal, die Mgr. DE SMEDT, Bisschop van Brugge, vertegenwoordigt.

Ik zie in Uw aanwezigheid, Mgr. een bewijs van de bekommernis van de kerkelijke overheid om mee te leven met de inspanningen die hier geleverd worden om het welzijn van de visserij-sector - voor wie allen hier aanwezig toch een bijzondere waardering hebben - te helpen verbeteren.

Ik begroet zeer gaarne, de h. STUYCK, Directeur-generaal van het Bestuur der Economische Diensten en enkele van zijn medewerkers o.w. de h. MICHIELSEN, Hoofdinspecteur-Directeur van de dienst Zeevisserij. Het is duidelijk dat het Rijksstation voor Zeevisserij met deze diensten frekwente kontakten heeft, die tot een vruchtbare wisselwerking leiden.

Vanzelfsprekend verwelkom ik gaarne de medewerkers van de h. Directeur-Generaal LIEVENS in het Centraal Bestuur (tot de h. Dir. Gen. LIEVENS zelf zal ik mij straks in het bijzonder richten), alle genodigden uit de wetenschappelijke middens, hetzij van de zusterstations van het Centrum-Gent, van het C.R.A. Gembloux, hetzij van de Universiteiten of van andere wetenschappelijke instellingen.

Velen onder hen bewijzen ons, ofwel via een samenwerkingsvorm, ofwel als lid van de Wetenschappelijke Raad of Jury, of in begeleidingscommissies, belangrijke diensten en ik maak van deze gelegenheid gebruik om hen hiervoor van harte te danken.

Blijvend op het terrein van de wetenschap, komt als vanzelf het I.W.O.N.L. ter sprake, waar dit Station en diverse andere Stations van het Centrum zulke nauwe banden mee heeft, wegens het feit dat een aantal onderzoeksprogramma's door dit Instituut worden gefinancierd.

Ik houd er daarom aan mijn waardering en dank voor deze steun uit te drukken t.o.v. dit Instituut, hier vertegenwoordigd door zijn Directeur de h. VAN KEYMEULEN, zijn Secretaris-Generaal MARCHAL en de h. FERANGE, Hoofd van het departement Landbouw.

Dezelfde gedachtengang, leidt mij naar de programmatie van het wetenschapsbeleid en de Interministeriële Commissie voor het Wetenschapsbeleid, hier vertegenwoordigd door de h. KINT, adjunct-Secretaris-Generaal.

Een gedeelte van het zgn. "Project zee", in verband met de studie van de verontreiniging van de zee, werd inderdaad met steun van de I.C.W.B. op het Station uitgevoerd.

Met genoegen mag ik vaststellen dat enkele mandatarissen van Kamer en Senaat, waarvan de bekommernis voor de problemen van de zeevisserij genoegzaam bekend is, eraan gehouden hebben, deze inhuldiging bij te wonen.

Het dient ons daarom te verheugen, dat U zich ter plaatse op de hoogte wilt stellen van de zending van het wetenschappelijk onderzoek en van de wijze waarop deze zending wordt volbracht.

Mijnheer de Burgemeester van de Stad OOSTENDE, aan U - aan Uw College en Uw raadsleden, aan Uw ambtenaren en personeel, is het Rijksstation voor Zeevisserij, wel zeer bijzondere dank verschuldigd.

Inderdaad, sedert zijn effectieve oprichting in 1963 en tot voor enkele weken, heeft het Stadhuis van Oostende gastvrijheid verleend aan deze onderzoekseenheid en ook in de Stedelijke Vismijn werden een aantal lokalen gehuurd.

Dank zij de welwillendheid en het begrip van Uw stadsbestuur kon het Rijksstation zich in al deze jaren in relatief comfortabele werkomstandigheden verheugen.

Vanzelfsprekend zijn de Directeur en zijn personeel gelukkig dat zij het Stadhuis hebben kunnen ruilen met dit prachtige gebouw, maar ik ben ervan overtuigd dat zij met dankbaarheid en ook met een zekere nostalgie zullen terugdenken aan de pioniersjaren van het Stadhuis, 4e verdieping.

Mevrouwen, Mijne Heren,

Wanneer men zegt "een gebouw inhuldigen" dan denkt men vanzelfsprekend - tenminste wanneer het gaat om een officieel gebouw - aan het Ministerie van Openbare Werken dat grond en kredieten ter beschikking stelde, aan de Regie der

Gebouwen, aan een architect, aan een aannemersbedrijf, aan onderaannemers, aan de bouwvakkers, aan de toezichters.

Al deze mensen, die met de realisatie van dit gebouw zo nauw betrokken waren, het als het ware steen voor steen hebben doen groeien, zeg ik hartelijk welkom.

Inspecteur-Generaal DELMULLE, die dank zij zijn dynamisme en doorzettingsvermogen aan het C.L.O.-Gent reeds zovele diensten heeft bewezen en nog bewijst, de h.h. DON-DEYNE, SOENS en SIMOENS, resp. Hoofd-architect-Directeur en Hoofdingenieurs-Directeurs en hun medewerkers, de h.h. VAN DEN BULCKE, architect, TILLEMAN, aannemers en al hun medewerkers en personeel, verdienen onze welgemeende dank.

Ik dank en verwelkom meteen ook de ambtenaren van andere Departementen of andere diensten - ik denk aan Verkeerswezen - Volksgezondheid - welke op een of andere wijze betrokken zijn bij de activiteiten van dit Station.

Deze instelling, Mevrouwen, Mijne Heren, al is het een wetenschappelijke instelling, werkt niet voor de wetenschap op zichzelf, maar het onderzoek dat hier gebeurt is georiënteerd onderzoek, het is m.a.w. gericht op de oplossing van vraagstukken die zich stellen in de visserij - in de breedste betekenis - ook voor de verbruiker van vis en visserijproducten.

Een doorstroming van de resultaten van dit onderzoek naar hen voor wie het bedoeld is, is daarom van essentieel belang.

Ik dank daarom graag de vertegenwoordigers van de zgn. communicatiemediën, niet enkel voor hun medewerking vandaag, maar ook voor deze in het verleden en bij voorbaat voor deze in de toekomst.

Een bijzonder woord van erkentelijkheid richt ik tot de gespecialiseerde visserij-vakpers, o.m. in verband met de zeer gewaardeerde inspanning voor het uitgeven van een speciaal nummer ter gelegenheid van deze inhuldiging.

In dit zelfde kader, maar dan specifiek in verband met de opleiding van de vissers, verheugt het mij dat alle visserijscholen hier vertegenwoordigd zijn. Mij dunkt dat deze opleiding in de toekomst op een nuttige wijze zou kunnen geïnspireerd worden door de resultaten van het onderzoek. Misschien worden hier vandaag nieuwe kontakten ter zake gelegd.

Geachte Vergadering,

Ik zal U niet vermoeien met het vermelden van de namen van de personaliteiten, welke zich hebben verontschuldigd.

U zult mij evenwel toelaten twee uitzonderingen te maken, nl. voor de h. Secretaris-Generaal VAN DEN MOORTEL en de h. Goeverneur der Provincie West-Vlaanderen, welke tot onze spijt laten weten hebben in de onmogelijkheid te verkeren deze plechtigheid bij te wonen.

Wij kennen nochtans de bijzondere interesse van de h. Secretaris-Generaal voor de problematiek van de zeevisserij, waarmee hij, in zijn hoedanigheid van Voorzitter van de Commissie - Visserijbeleid, zeer goed vertrouwd is.

Mijnheer de Minister, Mevrouwen, Mijne Heren,

De oprichting van een onderzoekseenheid met een duidelijk omschreven opdracht, is een daad welke verstrekkende gevolgen kan hebben voor de sector van de menselijke bedrijvigheid, waarvoor zij werd gecreëerd.

De oprichting moet logischer wijze gevolgd worden door de uitbouw en de ontplooiing ervan.

De H. LIEVENS, Directeur-Generaal van het Bestuur voor Landbouwkundig Onderzoek en Voorzitter van de Commissie T.W.O.Z. zal in zijn toespraak de hoofdlijnen van het ontstaan en de ontwikkeling van deze Commissie en van het Rijksstation voor Zeevisserij schetsen.

Mijnheer de Directeur-Generaal,

Als Directeur van een Centrum, dat onder Uw Bestuur ressorteert, spreek ik gaarne mijn persoonlijke waardering uit t.a.v. uw dynamisch beleid voor de ontwikkeling van het wetenschappelijk onderzoek in de landbouw - in de ruime betekenis - in de periode welke achter ons ligt en begonnen is in 1957, toen U de leiding van het Bestuur voor Landbouwkundig Onderzoek werd toevertrouwd.

Maar als Voorzitter van deze Akademische Zitting en o.m. als taak hebbende U in te leiden bij Uw toespraak, voelde ik aan dit niet te kunnen doen, enkel met een loutere beleefdheidsformule.

Integendeel, ik was ervan overtuigd dat het mijn plicht was, bij deze gelegenheid uitdrukking te geven aan de erkentelijkheid en waardering ten Uwen opzichte van hen die in het wetenschappelijk onderzoek werkzaam zijn.

In de voortdurende en krachtdadige inspanningen, waardoor U van de opeenvolgende Ministers van Landbouw de middelen tot ontplooiing van het wetenschappelijk onderzoek in de landbouw met al zijn diversiteit van disciplines en bedrijfstakken hebt weten te bekomen, heeft het wetenschappelijk onderzoek voor de zeevisserij toch wel een bijzondere plaats gekregen.

Maar over de oorsprong daarvan of de verklaring hiervoor, zult U, Mijnheer de Directeur-Generaal, wellicht zelf wel een woordje willen zeggen in Uw toespraak, die ik U thans verzoek te willen houden.

Na een dankwoord aan het adres van de h. LIEVENS, verleent de h. VAN SLYCKEN het woord aan de H. HOVART, met de volgende inleiding :

Mijnheer de Directeur HOVART,

Zoëven zegden we dat de oprichting van een onderzoekseenheid, logischerwijze moet gevolgd worden door de uitbouw en de ontplooiing ervan.

U werd van bij de oprichting in 1963, met de leiding van het Rijksstation voor Zeevisserij belast. U was toen nog alleen.

Samen met de Voorzitter en de leden van de Commissie T.W.O.Z., en met Uw personeel dat nochtans overwegend een tijdelijk, dus onstabiel statuut heeft, hebt U dit Rijksstation weten op te voeren tot een wetenschappelijke instelling met een stevige reputatie op nationaal en internationaal niveau.

Dit te hebben verwezenlijkt in zo'n korte tijdspanne is een zware taak geweest, des te meer omdat Uw medewerkers, zowel onderzoekers, als technici, nog moesten gevormd worden voor dit toch wel heel bijzonder werkgebied.

De rijke ervaring hierbij door U opgedaan, eerst in de bedrijfsraad voor de visserij en daarna als Directeur van het Station, de talrijke kontakten die U hebt met de betrokken middens, zowel op nationaal als op internationaal vlak, is voor U "de voedingsbodem" voor de bezinning over de oriëntering van het onderzoek aan Uw Station, nu en in de toekomst.

U hebt hierover het woord.

Na een dankwoord gericht tot de h. HOVART, verzoekt de Voorzitter de H. Minister LAVENS, de vergadering toe te spreken en het gebouw officieel in gebruik te stellen.

De tekst van deze toespraak volgt verder.

"HOOFDLIJNEN VAN HET ONTSTAAN EN DE ONTWIKKELING VAN DE
COMMISSIE T.W.O.Z. EN VAN HET RIJKSSTATION"

door ir. F. LIEVENS

Directeur-Generaal

Voorzitter van de Commissie T.W.O.Z.

Toespraak gehouden ter gelegenheid van de inhuldiging van het
Rijksstation voor Zeevisserij - Oostende, 22 september 1976

De Heer F. LIEVENS

Directeur-generaal van het Bestuur voor Landbouwkundig Onderzoek

Mijnheer de Minister, Monseigneur, Mijnheer de Burgemeester,
Heren Personaliteiten op elk vlak en uit alle middens,
Mevrouwen, Mijne Heren,

Goed een anderhalf jaar na de oprichting van het Bestuur voor Landbouwkundig Onderzoek werd ik in september 1958 ontboden op het Kabinet van de toenmalige Minister van Landbouw, wijlen baron de Vleeschouwer.

Hij richtte zich eerst als professor tot zijn oudstudent, wat onmiddellijk leidde tot een zeer open atmosfeer.

Daarna zegde hij "en nu is het de Minister die zich richt tot de ambtenaar" en hij vroeg "Weet gij iets af van de zeevisserij en hebt gij een idee van de toestand van het wetenschappelijk onderzoek in de zeevisserij".

Op het eerste gedeelte van zijn vraag antwoordde ik dat twee van mijn ooms op zee hadden gevist, dat onze hoeve aan de zee lag en dat ik de zeevisserij door heel mijn jeugd had gevolgd. Op het tweede gedeelte van mijn vraag, antwoordde ik dat ik daardoor inderdaad de toestand van het wetenschappelijk onderzoek in de zeevisserij van tamelijk dichtbij had bekeken, en daarbij tot de beide volgende bevindingen was gekomen :

- dat inzake wetenschappelijk onderzoek in de zeevisserij verschillende organismen zich zeer sporadisch met het onderzoek op dit gebied bezig hielden.

Zo bvp. werkten in het toenmalig Zeewetenschappelijk Instituut !! twee technici en een administratief bediende, onder leiding van een administratief comité en van een wetenschappelijk lid van het Koninklijk Instituut voor Natuurwetenschappen. Op dit ogenblik nu zijn er 32 mensen (waarvan 7 universitair gevormden) betrokken bij het toegepast wetenschappelijk onderzoek in de zeevisserij (hierna genoemd

T.W.O.Z.) rechtstreeks of onrechtstreeks doorgevoerd in het kader van het departement

- dat wij het enigste land waren met zeevisserij dat niet over een degelijk ingericht onderzoekingsinstituut voor T.W.O.Z. beschikte terwijl de noodzakelijkheid van een dergelijk proefstation onder meer was onderlijnd geworden door de beroemde nationale commissie voor de studie van de problemen, die aan België werden gesteld door de vooruitgang der wetenschappen, commissie geleid door Zijne Majesteit Koning Leopold III, door de gespecialiseerde werkgroep van de F.A.O. en door het Coördinatiecomité voor de studie van de moeilijkheden op zee van West-Vlaanderen.

Op het einde van dit gesprek vroeg de Minister mij een grondige studie te maken over wat er terzake moest gedaan worden.

Ik begon dan met een vergadering te beleggen met de afgevaardigden van alle middens die rechtstreeks of onrechtstreeks met de zeevisserij te maken hadden, om de noden ervan beter te kennen.

Deze vergadering verliep in het begin in een behoorlijk rumoerige atmosfeer, waaruit twee gedachten naar voren kwamen : wat kennen die van Brussel daar van de zeevisserij en is het nodig weer een nieuwe organisatie tot stand te roepen.

Maar weldra kwam het tot een gedisciplineerd maar vrij open gesprek, dat tot zeer goed omlijnde besluiten aanleiding gaf.

Deze besluiten medegedeeld aan de Minister, waren in het kort de volgende :

- onze zeevisserij bevindt zich in uitzonderlijk zware omstandigheden;
- onze zeevisserij is kwalitatief op een zeer bedenkelijk laag peil;
- beweerd wordt dat de kwaliteit van onze vis één van de laagste is van Europa, dat de vloot fel achteruitloopt en dat men inzake zuiver technische aspecten van de Zeevisserij (keuze van de visgronden, techniek van de vangst, bewaring van de vis) men werkelijk nog onbeholpen was.

Ik wees erop dat in dit kader het dringend noodzakelijk was het T.W.O.Z. structureel goed geordend in te schakelen in het kader van de toenmalige organisatie van het wetenschappelijk onderzoek in de landbouw teneinde onkosten en nutteloos werk te besparen en gebruik te maken van de ondervinding opgedaan inzake het toenmalig organisatorisch wetenschappelijk onderzoek.

Ik stelde daarom voor in de kortst mogelijke tijd over te gaan tot het oprichten van een speciale commissie, die de kern zou uitmaken van het zo vlug mogelijk op te richten Rijksstation voor T.W.O.Z., dat wetenschappelijk werk zou uitvoeren, in nauwe samenwerking met het bedrijf. De onkosten zouden kunnen gedekt worden door een speciaal artikel te bekomen van het Parlement, waardoor het mogelijk zou worden onmiddellijk over alle nodige middelen te beschikken, zonder te moeten passeren doorheen de soms jarenlange rompslomp van alle mogelijke en biezonder onmogelijke administratieve regelen.

Het werd dan het fameuze artikel 26, dat na een krachtadige tussenkomst van de toenmalige Minister van Landbouw inderdaad na grondige bespreking in de bevoegde parlementscommissies en door het Parlement zelf werd goedgekeurd. Het liet toe onmiddellijk over te gaan tot de oprichting van een specifieke

werkgroep en dit is eigenlijk de oorsprong van de oprichting van de werkgroepen van het Departement, voorbeeld dat onmiddellijk door verschillende departementen werd gevolgd.

Het principe daarvan is niet zo ingewikkeld : aan de ene kant van de tafel, als men het zo noemen wil, de mensen die met in beide voeten in het harde bestaan van de Zeevisserij staan en die hun vraagstukken kunnen formuleren; aan de andere kant de wetenschapsmensen die deze vraagstukken bestuderen en nagaan wat zij kunnen doen om ze op te lossen. In het geheel heeft het departement 32 van dergelijke werkgroepen opgericht, waarvan er enkele, na beëindiging van hun taak, ontbonden werden.

Ik stelde aan de Minister voor deze werkgroep, genoemd Commissie T.W.O.Z. (en hier zijn we er), te gelasten met de meest dringende vraagstukken vast te leggen en intussentijd, en dit lijkt mij nog altijd van groot belang te zijn, na te gaan wat reeds kon gedaan worden voor de studie van :

- a) de opzoeking en de kennis van de visgronden;
- b) de toenmalig reeds betekenisvolle vermindering van de opbrengst van de garnaal-, de sprot- en de haringvangsten;
- c) de vangst en de behandeling van de visserijproducten tijdens de vaart, de verhandeling en de distributie;
- d) de verbetering van de vorm en de inrichting van de visserijschepen;
- e) de biologische en hydro-biologische problemen die zich in de zeevisserij stellen;
- f) de arbeidsmethoden aan boord van de visserijvaartuigen;
- g) alle technische maatregelen die kunnen bijdragen tot de verhoging van de vangsten en de vermindering van de onkosten;
- h) het gepast omvormen van het toenmalig zeewetenschappelijk instituut.

Deze uiteenzetting kwam terug met een schriftelijk besluit van de Minister, dat elke rechtgeaarde ambtenaar gaarne leest : "akkoord en vooruit".

Op 1 januari 1959 verscheen dan het besluit over de oprichting van de Commissie T.W.O.Z. dat precies de hierboven voorgestelde doeleinden omvatte. Zij was samengesteld uit 15 leden, nl. vanuit de wetenschappelijke inrichtingen, de economische diensten van het Departement, het Koninklijk Instituut voor Natuurwetenschappen, de Unie der Belgische reders, de groothandelaars in vis, de verwerkingsindustrieën en de oesterkwekerij van de familie Halewijck.

Door 5 ministeriële besluiten werd de Commissie geleidelijk aangevuld met leden vanuit de politieke middens, van de stockeringsindustrie, van het Ministerie van Economische Zaken en van de syndikale middens.

De Commissie heeft als een geheel gewerkt tot aan het jaar 1972 (daarover is verder sprake) maar langsheen specifieke onderwerkgroepen. Korte tijd nadien werden nieuwe werkgroepen opgericht, ditmaal betoelaagd door het I.W.O.N.L. waarbij later eveneens bij het I.W.O.N.L. een derde belangrijke werkgroep werd opgericht. Hier moge ik de zeer begripsvolle en krachtvolle medewerking van de leiding van het I.W.O.N.L. onderlijnen op een ogenblik, en ook dat mag onderlijnd worden, dat de herstructurering van het Instituut nog niet was doorgevoerd en dus dat toenmaals de ganse begroting ervan door het Ministerie van Economische Zaken werd beheerd.

Tot rond de jaren 1969-70 waren de belangstelling voor het werk van de Commissie T.W.O.Z. en de deelneming aan de vergaderingen ervan zeer groot. Meerdere malen is zowel in het Visserijblad als in de Zeewacht het dynamisch karakter ervan onderstreept geworden. Ook in het Parlement, zowel in de Kamer als in de Senaat, werd de werking van de Commissie T.W.O.Z.

verschillende malen lovend aangehaald.

Geleidelijk echter kregen de besproken onderwerpen een steeds zuiverder wetenschappelijk karakter, waardoor de belangstelling en de deelname aan de vergaderingen vanwege niet wetenschappelijke leden stilaan verminderde.

Toen daarenboven in 1972 mijn gezondheid het begaf, heb ik de verantwoordelijkheid genomen om niet meer de Commissie T.W.O.Z. in haar geheel bijeen te roepen.

Door een der oudste leden van de Commissie werd mij de raad gegeven om de algemene Commissie T.W.O.Z. in vijf grote werkgroepen onder te delen, deze werkgroepen gevoelig uit te breiden met mensen uit het bedrijfsleven en als algemeen voorzitter alleen het recht te behouden tot het geven van gepaste algemene richtlijnen en het algemeen toezicht over de uitvoering ervan. Deze raad heb ik opgevolgd. Daardoor is de herstructurering van de Commissie tot haar huidige vorm tot stand gekomen. Tot dan toe had ik persoonlijk 85 vergaderingen voorgezeten en geleid.

Hier past het eraan te herinneren dat eigenlijk het hoofddoel van de Commissie T.W.O.Z. bij de oprichting ervan de voorbereiding was van de oprichting van het Rijksstation voor Zeevisserij.

Dit Rijksstation werd opgericht op 3 april 1962 met dien verstande dat de taken opgelegd aan de Commissie T.W.O.Z. verder werden doorgevoerd, echter onder de wetenschappelijke leiding van de directeur van het Rijksstation, terwijl aan dit laatste een aanzienlijke verbreding van de onderzoeksgebieden en diensvolgens verschillende nieuwe taken werden toevertrouwd.

Het was daarbij uiteraard aangewezen en het stond ook op het prioriteitsplan van de investeringen van het Departement, dat zo vlug mogelijk zou overgegaan worden tot de oprichting van gepaste gebouwen, laboratoria en uitrustingen.

Er was namelijk voorzien dat van de 13 op te richten Rijksstations (beter Rijksinstituten) de eerste twee dit Rijksstation en dit van Sierplantenteelt zouden zijn. De gebouwen van het Rijksstation voor Sierplantenteelt waren betrekkelijk spoedig in orde, de vergaderzaal niet medegerekend. Dit Rijksstation, dat het eerste had moeten opgericht worden, is het laatste geworden van de 13 opgerichte Rijksstations.

De oprichting van de gebouwen is inderdaad een echte lijdensweg geweest. Ziehier een zeer korte opsomming van de etapes doorlopen van 1959 tot nu (+ 15 jaar) - om deze lijdensweg aan te tonen. Het zal daarbij wel een uniek feit zijn dat een Station voor wetenschappelijk onderzoek ondergebracht werd in een stadhuis. En het past desbetreffende een woord van uitzonderlijke dank te betuigen voor het begrip van de stadsautoriteiten terzake. Zonder dit zou het Rijksstation in onmogelijke werktoestanden hebben moeten werken.

Het is pas 15 jaar na het prioriteitsplan dat wij vandaag dit mooi gebouw mogen inhuldigen, in aanwezigheid van de hoogste autoriteit van het land na het Staatshoofd, de Heer Lavens, Minister van Landbouw, die de laatste doorslaggevende stoot heeft gegeven voor de uiteindelijke oprichting van dit Rijksstation.

Over de werking van dit Rijksstation zal de directeur ervan, de h. Hovart, specifiek uitweiden.

Het is niet mogelijk in het bestek van een dergelijke toespraak een uiteenzetting te geven over het werk dat intus-

sentijd door de Commissie T.W.O.Z. werd verwezenlijkt. Alleen al het activiteitsverslag van de Commissie T.W.O.Z. over de korte periode 1959-1963; verschenen onder de vorm van de publicatie nr 15 van het Rijksstation, beslaat reeds 38 bladzijden gecondenseerde tekst.

Het leek ons niettemin gepast enkele bijzondere verdragende resultaten met praktische inslag zeer in het kort toe te lichten, waarbij van het principe wordt uitgegaan dat het noemen van namen van mensen moet vermeden worden tenzij met zeer beperkte uitzonderingen, zo bv. betreffende de betreurde heer Verstraete en nog een paar andere zeer verdienstelijke personaliteiten, buiten het kader van het Wetenschappelijk Onderzoek.

Ook enkele diepe ontgoochelingen hebben de werken van de Commissie T.W.O.Z. begeleid. Daar kom ik later op terug. Misschien is het hier de plaats om er op te wijzen dat ook sommige negatieve resultaten voor de Zeevisserij zeer belangrijk zijn geweest, door het feit dat voor de eerste maal niet de zeevisserij het gelag moest betalen maar wel de officiële instanties.

Hier volgen dan sommige van deze merkwaardige resultaten.

Totaal verrassende resultaten zijn geboekt geworden op gebied van geluidsonderzoekingen uitgevoerd onder leiding van Dr. Prof. Capart, de directeur van het Koninklijk Instituut voor Natuurwetenschappen, die samen met de h. Smissaert jarenlang ondervoorzitter is geweest van de Commissie T.W.O.Z.

Deze resultaten hebben een grote invloed uitgeoefend op de lokalisering van de visscholen en van de soorten ervan.

Eveneens uitzonderlijk belangrijk zijn geweest de studies op de verstelbare schroeven. Nu wordt daar niet meer

over gepraat, maar toentertijd was dat een vraagstuk. Daar kan ik over meepraten.

En dan de fameuze geschiedenis van de 2-boomkorren. Dit werd volledig op punt gezet niet alleen wat de techniek zelf van het vissen betreft, maar ook, na de zware ramp die wij hadden met het eerste schip dat met dit stelsel was ingericht, het op punt stellen van het veiligheidsstelsel. Hier wil ik terug bij uitzondering een naam vernoemen, nl. van Ir. Verhoest, die op dit gebied de zeevisserij in de gehele wereld ontzagwekkende diensten heeft bewezen. Nu is de 2-boomkorrentechniek als een gewoon verschijnsel erkend en dat is gelukkig.

Komend op het vraagstuk van de netten, over hetwelk in de laatste tijd herhaaldelijk geschreven wordt, mogen wij niet vergeten dat de Commissie T.W.O.Z. dit vraagstuk vanaf het begin van haar bestaan heeft bestudeerd. Trouwens een eerste congres over netten heeft in Oostende plaats gehad. De daaruit voortvloeiende besluiten heb ik dikwijls terug ontmoet tijdens mijn reizen in het buitenland.

Reeds in de eerste jaren van het bestaan van de Commissie T.W.O.Z. werden een tiental systemen van netten bestudeerd en ingeschakeld in onze eigen zeevisserijstructuur.

Goed uitgevoerde proeven werden doorgevoerd met bodemnetten, pelagische netten en semi-pelagische netten. Verder met sprotnetten getrokken door één schip of in spanvisserij.

Verder mogen, in het kader van deze proefnemingen, bijzonder wat het pelagisch nettenonderzoek betreft, de veelvuldige contacten vernoemd worden, die onderhouden werden met internationaal gelijkaardige onderzoekseenheden, meer spe-

ciaal in Frankrijk, Duitsland en Nederland.

Zou het geen gemeenplaats zijn te beweren dat het wetenschappelijk onderzoek in de zeevisserij meer dan elders een beslist uitgesproken internationaal karakter heeft. Zo bvb. wat de Noordzee betreft, indien op weinig na alle algemene parameters dezelfde zijn, is de uiting van de algemene biotypen en alles wat ermee verband houdt, echter verschillend van plaats tot plaats van land tot land. Daardoor hebben ze eveneens op het vlak van de zeevisserij telkens een specifiek karakter. De Polders zijn overal even mooi, maar elke hoek is verschillend. De biotypen van de Noordzee vertonen overal veel gelijkenis maar eveneens met bijzondere lokale verschillen.

Daarom hebben de Noorzeelanden er alle belang bij te werken in enge samensluiting en de resultaten van het onderzoek ononderbroken uit te wisselen. Maar daarom moeten wij waardig zijn te kunnen meepraten. Wij moeten over de nodige middelen en over de nodige contacten kunnen beschikken. Het komt er dus op aan de bevindingen en de bekomen resultaten van elk visserijland naast mekaar te leggen, de door elk visserijland bekomen resultaten in de korst mogelijke tijd ter beschikking te stellen van de eigen zeevisserij en de andere per land gedifferentieerde resultaten aan de resultaten van de eigen zeevisserij te toetsen. Aan deze, mijns inziens als voorzitter van de Commissie T.W.O.Z. noodzakelijke stelregel heeft de Commissie zich van het begin af en later het Rijksstation met alle beschikbare middelen vastgehouden.

Een ander belangrijk vraagstuk was het volgende. Wanneer toentertijd gesproken werd over de voorwaarden in de welke de vissers moesten werken, had ik het gevoel dat daar een onrechtvaardigheid gebeurde. Zo ontstond de commissie van de arbeidsvoorwaarden aan boord. Er was geen reden waar-

om de vissers, zoals trouwens de kleine landbouwers, moesten werken in voorwaarden die de arbeiders in de andere bedrijfssectoren niet zouden hebben geduld.

Ook daarvan is geen public relation gemaakt geworden, maar de resultaten zijn er. Het is een zeer stille arbeid geweest. Maar bij mij is gebleven en zal blijven de diepe indruk toen de betrokken onderzoekers en de leiders ervan mij enkele bekomen verwezenlijkingen toonden op verschillende visserijschepen inzake de verbetering van de arbeids- en levensvoorwaarden van de vissers aan boord. Ook hiervan mag gezegd worden dat daarvan weinig in de pers, in radio of televisie is doorgegeven geworden, maar de resultaten waren ten gunste van onze zeevisserij en dat is hoofdzaak.

Een andere interessante geschiedenis is deze van het ontstaan van de werkgroep "Voorverpakking Vis". Het is bijna een kleine roman in het wetenschappelijk onderzoek. Wij vertrokken van de gedachte dat als men een zulk bederfbare waar als vis kon inbrengen en verkopen in volledig luchtdichte verpakkingen uit polyester, men bijna zeker zou zijn van het lang behoud van de kwaliteit van de verpakte producten. Hier wil ik terug een naam noemen, en dat is de h. Boels, voorzitter van de werkgroep "Visverwerkende Bedrijven en Voorverpakking Vis". Hij stelde zijn bedrijf en zijn werven ter beschikking op eigen risico en met de betrokken verpakkingen. De eerste maanden waren de resultaten zeer aanmoedigend, maar weldra was het eenvoudig katastrofaal. De op deze manier verpakte producten waren weldra meer bedorven dan de producten die langs de traditionele weg waren verpakt.

Het toeval wilde dat kort daarop, ter gelegenheid van een ontmoeting met de h. Nicolaï, de oudvoorzitter van het I.W.O.N.L. en tevens ook leider van de bijzonderste fruit- en groentenveiling van Limburg, deze zijn bezorgdheid uitsprak over de gevoelige verandering van de kwaliteit van fruit en

groenten die verkocht werden in deze synthetische verpakkingen. Onmiddellijk werd contact opgenomen met de grote industrie Sidac, die in ons land miljarden stuks van deze synthetische verpakkingen produceert. Het gevolg daarvan was dat een gezamenlijk onderzoeksprogramma werd op punt gezet en doorgevoerd.

Een hartelijke dank hier aan deze grote industrie die van bij het begin een breed begrip toonde ten overstaan van de grote belangrijkheid van het gestelde problema.

Van daaruit werd een zeer breed onderzoeksprogramma doorgevoerd, bij hetwelk in nauw verband de werkgroep "Voorverpakking Vis" en het Rijksstation van dichtbij betrokken zijn geweest.

Ook de leiding van de grote distributieketen G.B. zegde haar volledige medewerking toe.

De uitzonderlijk belangrijke resultaten, zowel voor de consumptie als voor de productie, en tussen beide in voor de distributie, werden niet langsheen de moderne media door-geseind. Maar ze hebben zowel op bedrijfs- als op wetenschappelijk gebied en zowel op nationaal als op internationaal vlak een brede weerklank en waardering.

Dit zoveel te meer dat deze onderzoeken zich vrij spoedig niet meer beperkten tot de invloed van de synthetische verpakking op de kwaliteit van de vis, maar zich uitbreidden tot de studie van de invloed van de behandeling der visserij-producten langsheen de opeenvolgende productie- en distributieschakels, in andere woorden gezegd : vanaf de vangst tot bij de verkoop van de vis aan de consument.

Er zijn, zoals ik hoger zegde, ook enkele zware ontgoochelingen geweest. Zo wat betreft de aquacultuur. Reeds 15 jaar geleden zijn wij, in het kader van de T.W.O.Z. daarmee begonnen met de eerste proefnemingen met garnalen. Tevens waren wij met een volledig projekt klaar. Maar zoals wel eens meer voorkomt in administraties en kabinetten viel plots alles in duigen. Wij hebben daar een unieke kans verloren. Het feit dat nu 15 jaar nadien met deze techniek terug naar voren wordt gekomen als een totaal nieuw initiatief, doet een beetje meewarig glimlachen. Maar och kom, als het er maar doorgaat.

Verder nog het proefkanaal. Alle plannen waren klaar, kredieten waren beschikbaar en er was plots een "neen". Goed, wij hebben geen proefkanaal. Verschillende andere visserijlanden hebben dit wel. Noemen we maar Groot-Brittannië, Duitsland, Noorwegen, Nederland, Frankrijk en ik zou kunnen voortgaan, hebben een dergelijk proefkanaal en zij hebben gelijk. Voor ons blijven het alleen te bezoeken installaties.

Hetzelfde kan gezegd worden van het verkennen van nieuwe visgronden. Reeds vanaf 1960 werden proeven ontworpen en gedeeltelijk uitgevoerd, waarvan men nu de realisatie dringend eist. Ook dit programma werd plots onmogelijk gemaakt. Het was nochtans één van de hoofdpunten reeds in 1958 van de zending van de Commissie T.W.O.Z., zoals dit duidelijk tot uiting komt in het oprichtingsbesluit van deze Commissie. In dit oprichtingsbesluit komt dit programma als eerste prioriteitspunt voor.

Het is echter duidelijk dat deze ontgoochelingen niet zullen kunnen verhinderen dat zowel de Commissie T.W.O.Z. als het Rijksstation hardnekkig zullen blijven doorwerken.

De studie van enkele bepaalde kritieken leiden mij ertoe even de opvatting van de manier van werken te onderlijnen.

Reeds in de voorstellen gedaan en de verslagen overgemaakt aan de Minister baron de Vleeschouwer werd er gewezen op de noodzakelijkheid om deze onderzoeken in zo gesloten mogelijk contact met de praktijk door te voeren. Daarom werden de opgedane gegevens en op punt stellingen stelselmatig doorgegeven. Een schakel hebben wij gemist. Dat zijn de visserijscholen. Ik heb dat nooit begrepen, maar ik ben er niet in gelukt om dit tot stand te brengen.

Men heeft mij meerdere malen verweten dat wij niet genoeg deden inzake public relations (ik houd niet van engelse uitdrukkingen, maar het is een geëikte internationale term geworden). Men wees daarbij naar sommige onderzoekers die bij de geringste resultaten en zelfs vooraleer resultaten werden geboekt, of bij het invoeren van een programma massa's mensen bijeentrommelen en langs radio en televisie, laat het mij zonder de minste kwaadaardigheid maar gerust zeggen, soms veel gerucht maken.

Ik heb daarbij altijd geantwoord en mijn antwoord blijft : de public relationsrol is een prerogatief van de Minister, geholpen door zijn Kabinet, de Minister zijnde het verantwoordelijk gezag tegenover het Parlement. Onze rol als ambtenaar bestaat er in en moet er blijven in bestaan om de door de titularis van het Departement vastgelegde richtlijnen op de meest efficiënte wijze voor te bereiden en te laten uitvoeren, welke ook de personaliteit weze, zowel op politiek als om het even welk vlak, van de gezagdrager van het Departement. Daarom hebben wij bvb. zo weinig aan public relations gedaan inzake de resultaten bekend in de technieken in de zeevisserij. Maar de resultaten zijn daar en de publicaties ook en de doorstroming naar het bedrijf wordt zorgvuldig verzorgd.

Nochtans dient er hier op een begripsverwarring gewezen te worden tussen enerzijds de plaats van de onderzoeker in een Departement inzake public relations en anderzijds het recht op de intellectuele eigendom ten overstaan van de opgedane onderzoekingsresultaten. Er is geen enkel gestaafde reden waarom de vorsers in onze rijksinstellingen van wetenschappelijk onderzoek ook op dit stuk anders zouden behandeld worden dan deze in de hogescholen of de instituten van openbaar nut die werkzaam zijn op het gebied van het wetenschappelijk onderzoek.

Het is zelfs hun plicht hun wetenschappelijke bevindingen in de kortst mogelijke tijd mede te delen aan de bevoegde collega's in binnen- of buitenland. Dit gebeurt regelmatig langs persoonlijke contacten of langs gespecialiseerde tijdschriften.

Dit recht van de wetenschappelijke vorsers op een nationale en internationale confrontatie van de bekomen resultaten tussen specialisten is absoluut niet in strijd met de plicht van onze wetenschappelijke vorsers om deze resultaten ook langs meer eenvoudige weg ter beschikking te stellen van de betrokken gebieden, hier de Zeevisserij en alles wat ermee verband houdt en dit langs de door het hoogste gezag bepaalde weg.

Ik heb er als voorzitter van de Commissie altijd de hand aan gehouden dat aan deze beide grondbeginsels niet worde geraakt en dat geldt zowel voor de Commissie T.W.O.Z. als voor het Rijksstation.

Een objectieve en van alle passie ontdane vergelijking tussen de toestand van nu en deze die wij kenden bij het oprichten van de Commissie T.W.O.Z. toont aan dat de begane weg de goede was.

Sindsdien zijn vele nieuwe problema's gerezen : zo bv. de algemene problematiek, mogelijke oorzaken, bronnen en gevolgen van de verontreiniging van de zee, de rationele uitbating van de zee, de gedragingen van de vis ten overstaan van de visserijtechnieken, onderzoekingen in verband met de normen van de Codex alimentarius, de elektrische visserij waarvan de onderzoekingen op internationaal vlak bijzondere belangstelling hebben opgewekt enz.

Ook deze vraagstukken werden stelselmatig gevolgd, sommige ervan in samenwerking met de organismen die zich op breed vlak met deze problema's bezig houden, zoals bvb. de grote studiegroep van de Interministeriële Commissie voor Wetenschapsbeleid, inzake de verontreiniging van het levensmilieu.

Zoals ik hoger gezegd heb zal de eigenlijke taak van het Rijksstation voor Zeevisserij nauwer toegelicht worden door de directeur ervan. Hier wil ik besluiten met een hartelijke dank uit te brengen voor al diegenen die dicht betrokken zijn geweest bij deze brede waaijer van onderzoekingen, aan alle leden van de Commissie voor hun medewerking gedurende vele jaren aan de 85 vergaderingen die ik persoonlijk heb voorgezeten en dan aan de verdere vergaderingen in de verschillende werkgroepen, aan de leiders van die werkgroepen, aan de gehele staf al dan niet universitair gevormde medewerkers welke deelgenomen hebben aan het ontwerpen of uitvoeren van de wetenschappelijke of zelfs zuiver technologische onderzoekingen, aan het I.W.O.N.L., voor zijn begripvolle en krachtdadige hulp en tussenkomst; aan U, Mijnheer de Minister, voor Uw zeer gewaardeerde aanwezigheid hier, U die, zoals ik hoger heb gezegd, de doorslaggevende stoot hebt gegeven, tot de uiteindelijke oprichting van dit Rijksstation. Gaarne had ik ook persoonlijk mijn dank willen

betuigen aan de Heer Secretaris-Generaal, die op het laatste oogenblik heeft moeten melden dat hij niet kon aanwezig zijn, hij die, hoewel geen mens van de kust en van de zee, maar vanuit het mooie Pajottenland, onmiddellijk een zeer breed begrip heeft opgebracht, voor alles wat de zeevisserij en haar T.W.O.Z. aanbelangt.

Ik dank U.

"DE HUIDIGE EN TOEKOMSTIGE ACTIVITEITEN VAN HET
RIJKSSTATION VOOR ZEEVISSERIJ"

door P. HOVART

Directeur van het
Rijksstation voor Zeevisserij

Toespraak gehouden ter gelegenheid van de inhuldiging van het
Rijksstation voor Zeevisserij - Oostende, 22 september 1976

De Heer P. HOVART

Directeur van het Rijksstation voor Zeevisserij

Mijnheer de Minister, Heren Hoogwaardigheidsbekleders,
Heren Personaliteiten, Mevrouwen, Mijne Heren,

Voor de officiële inhuldiging van het Rijksstation voor Zeevisserij werd overeengekomen, dat de directeur zou handelen over de huidige en toekomstige activiteiten van het Station. Deze taak verplicht mij evenwel terug te gaan tot in 1962.

Toen het Station in 1962 werd opgericht en in 1963 - een goede dertien jaar geleden - effectief met zijn werking startte, kon op de grondvesten van de Commissie T.W.O.Z. worden verder gebouwd. Dit was voor het Station een enorm voordeel. Er moest niet van nul worden begonnen en het is zelfs nog zo, dat de Commissie de ruggegraat van de werkzaamheden is gebleven. De heer Lievens, directeur-generaal en voorzitter van de Commissie schetste zopas deze activiteiten, maar hij kon er niet bijzeggen dat hijzelf, bij dit alles, de bezielende kracht liet uitgaan. Dit wilde ik vandaag vooraf even onderlijnen.

Het is mijn bedoeling zeer summier enkele hoofd- of krachtlijnen van het huidig en toekomstig wetenschappelijk onderzoek in de zeevisserij naar voren te brengen. Ik zou dit willen doen op een driedubbel vlak, nl. op het biologisch vlak, op het technisch vlak en op het technologisch vlak.

Die indeling ligt trouwens duidelijk vervat in de opdracht die het Station in 1962 heeft meegekregen.

Ik zou in de eerste plaats willen stilstaan bij het biologisch zeevisserijonderzoek.

Het biologisch zeevisserijonderzoek heeft als voornaamste doelstelling het verwerven en het verdiepen van de kennis inzake het zg. zeeproductieproces, alsmede inzake de

wisselwerking tussen de visstand en de visserij, en dit met het oog op een rationele en optimale uitbating of beheer van de stocks.

Beheer van de stocks is een relatief nieuw begrip in de zeevisserij. Vroeger - en dit leert ons de geschiedenis van de zeevisserij ten volle - had het begrip reglementering meer ingang.

En beschouwen we nu deze reglementering ten opzichte van het fenomeen overbevissing. In deze relatie heeft zich de jongste jaren een fundamentele wijziging voorgedaan. In de eerste plaats bleef vroeger de reglementering beperkt tot het nationale vlak. In de tweede plaats was vroeger, wat onder overbevissing werd verstaan, d.w.z. een overbevissing zowel biologisch omschreven, als technisch-economisch vastgesteld of sociaal-economisch ondervonden, was, zoals ik zei, wat onder overbevissing werd begrepen, meestal een kwestie van opinie of opvatting waarbij het zwaarste gewicht werd gegeven aan de zienswijze van gevestigde visserslui. Het was in wezen meestal een zaak van jaloezheid en/of vrees voor nieuwe visserijmethoden. Het was, om het moderner uit te drukken, een zaak van drukkingsgroepen.

Die toestand is m.i. grondig veranderd.

Momenteel liggen de meeste stocks immers buiten de nationale jurisdictie en zij worden door verschillende landen bevestigd. Er zijn internationale organisaties tot stand gekomen om internationale beschermingsmaatregelen uit te werken. En die maatregelen vereisen elementen die door uiteenlopende belangengroepen moeten kunnen worden aanvaard.

Men mag vooropstellen dat de elementen tot overreding nergens anders liggen dan in het wetenschappelijk onder-

zoek. Geen beheersmaatregelen kunnen worden doorgedrukt wanneer zij niet gesteund zijn op wetenschappelijke argumenten.

Het is op deze achtergrond dat het biologisch onderzoek op het Station moet worden geplaatst. Dit betekent dat het betrekking heeft op de studie van de voornaamste vis- en schaaldierenpopulaties, vanaf het stadium eieren en larven tot de kommerciële vangsten. Studies dus die het basismateriaal leveren voor het beheer van de stocks.

Er is ten aanzien van de beheersmaatregelen die momenteel in vangstbependingen zijn uitgemond heel wat te doen. Er is pro en contra. Er zijn wellicht verbeteringen mogelijk en er zijn misschien geheel andere formules uit te denken. Maar geen enkele formule zal de wetenschappelijke basis kunnen ontberen en die basis zal m.i. zelfs moeten worden verruimd.

Wanneer we het op het zuiver biologisch vlak houden, denk ik dat we voor de toekomst naar een "meer soorten" benadering toe moeten, omdat het in de visserij zo is, dat verschillende vissoorten, verschillende stocks voorkomen en dat interacties en interrelaties tussen de vissoorten tot andere en vaak onverwachte konklusies kunnen leiden.

Een voorbeeld kan hier worden aangehaald.

De stand van makreel werd enkele jaren terug door de z.g. purse-seinevisserij sterk uitgedund. Deze uitdunning had weliswaar een teruggang van de vangsten tot gevolg, maar er was ook een positief resultaat. De gevangen makreel was namelijk 10 tot 15 jaar, groeide nagenoeg niet meer, maar had als snelzwemmende vis wel veel voedsel nodig. De vermindering van de stock bracht mede dat er grote hoeveelheden voedsel voor andere soorten beschikbaar kwamen; andere soorten konden van dit voedsel profiteren, met het gevolg een betere recrutering en vaak versnelde groei voor deze soorten.

Deze nieuwe benadering, de overgang van eenvoudige tot meer complexe biologische modellen, bestemd voor een visserijbeheer, brengt m.i. een nieuwe richting voor het onderzoek. Deze aandacht voor konkreter en completer samenhangen zal echter hogere kennis vergen, want hoe complexer de relaties, hoe groter en beter de wetenschappelijke basis moet zijn.

Op een meer algemeen vlak, los van zeer onmiddellijke en concrete toepassingsmogelijkheden, maar niettemin met het oog op een klaarder of vollediger inzicht in het zeeproductieproces zou ik voor het biologisch onderzoek durven denken aan een verruiming van de kennis van het hydrografisch model, de achtergrond waartegen al het gebeuren in de zee zich afspeelt en aan een beter inzicht in de interacties plankton - bodemfauna - vis.

Bij het biologisch onderzoek zou ik heel even afzonderlijk de verontreinigingsproblematiek van de zee en de toenemende exploratie en exploitatie van de niet-levende rijkdommen van de zee willen vermelden.

Op grond van het huidig onderzoek kan worden gezegd dat algemeen gezien, de productiviteit van de zee en de kwaliteit van het produkt geen nadelige invloed van de verontreiniging hebben ondergaan en evenmin hebben tot op heden de exploratie en de exploitatie van de niet-levende rijkdommen tot nefaste gevolgen geleid.

Deze vaststellingen wijzen meteen echter de richting van het verder onderzoek, nl. de monitoring en de wetenschappelijke begeleiding. Monitoring en begeleiding kunnen weliswaar de rust vanzelfsprekendheden verstoren, maar zij zullen m.i. de belangen van de zeevisserij wetenschappelijk veilig stellen.

Ik kom nu tot het technisch zeevisserijonderzoek.

Breed omschreven heeft het technisch onderzoek betrekking op het productiemiddel, vistuig en vaartuig, maar het brengt meteen een van de voornaamste pijlers van het ganse bedrijf, de mens, de visser, met zijn zo moeilijk te evalueren, doch onbetwistbaar grote kennis, op de voorgrond. Ik zeg dit omdat waarnemen en meten - hoe fundamenteel ook in wetenschappelijk onderzoek - wellicht op het technische vlak in de zeevisserij niet de enige bronnen van zekerheid zijn en misschien is hier intuïtie - zo eigen bij de visser - wel een hogere functie van de geest.

De technische evolutie in de zeevisserij gaat snel en werkt diep in. Maar het is verbazend in welke korte tijd onze vissers leren met technische nieuwigheden om te gaan, er hun schepen mee uit te rusten en ze te gebruiken om hun rendement op te drijven.

Bij deze technische stroomversnelling gaat op het Station het onderzoek in de eerste plaats naar het vistuig en de visserijtechniek. Hierbij wordt beoogd nieuwe en bestaande netten en technieken respectievelijk te ontwerpen en te verbeteren uit het oogpunt bescherming van de stocks, vangmatigheid, efficiënte behandeling en kosten. Anderzijds wordt ook gepoogd door een combinatie netten-optuiging-apparaat, tot een inzicht te komen in de vangstefficiëntie van het vistuig. Bij dit onderzoek worden aldus zowel kwantitatief als kwalitatief benaderbare vragen beantwoord.

In de tweede plaats staat de studie van de netmaterialen op het programma waarbij op grond van genormaliseerde testprocedures, het inzicht in de karakteristieken en de eigenschappen van de garens en het netwerk wordt verbeterd. Wie weet wat het materiaal is gaan kosten, kan meteen de praktische waarde van dit onderzoek omschrijven.

Tenslotte is er het vaartuig, waarbij het oorspronkelijk object van conceptie, constructie, voortstuwing, stabiliteit en veiligheid, geleidelijk werd verlegd naar de ombouw en de dekindeling en -inrichting, een en ander met het oog op het rationeel behandelen van het vistuig en de vangst.

Als we inzake technisch onderzoek ook even aan toekomstige opdrachten denken, dan zou ik die onder een drietal punten willen brengen.

Vooreerst moet de bescherming van de stocks ook uit technisch oogpunt worden benaderd, hetgeen veronderstelt dat wordt uitgezien naar selectiever vistuig en selectievere uitrusting.

In de tweede plaats denk ik aan "gerichte visserijen", d.w.z. visserijen waarbij het opzoeken, achtervolgen en vangen van de vis geschiedt op basis van meer objectieve gegevens.

Deze richting vergt niet alleen een verdere ontwikkeling van de detectie- en identificatieapparatuur en het vastleggen en verfijnen van de gedragingsparameters van de vis t.a.v. de visserijtechniek en -taktiek, maar vereist ook opties hoe de informatie en de opleiding moeten komen te liggen.

Uiteindelijk is er een onderzoeksobject dat door het recente tijdsgebeuren plots scherp werd opgedrongen. Vooruitgang toont doorgaans onvolmaaktheden en werpt een licht op wanverhoudingen.

De actuele economische toestand van het bedrijf vereist m.i. het zoeken naar kosten- en arbeidsbesparende technieken, en dan kunnen o.m. worden overwogen : passieve visserijen, beperking van vermogen en/of rationeel aanwenden van het vermogen en de polyvalentie van de schepen t.a.v. de visserijtechnieken.

Kom ik dan tot slot aan het technologisch onderzoek, m.a.w. het onderzoek op het vlak van de kwaliteit en de valorisatie.

De uitgangspunten van het onderzoek op het vlak van de kwaliteit en de valorisatie zijn terug te vinden in een aantal desiderata en imperatieven van het handelsverkeer in vis en visserijprodukten en die zijn : de toenemende eisen van de konsument t.a.v. de kwaliteit, het gevarieerde aanbod van levensmiddelen waarin de visserijprodukten door hun kwaliteit hun plaats moeten behouden en zelfs verhogen en de gewijzigde eisen vanwege de konsument t.a.v. de presentatievormen.

Het is op grond van deze uitgangspunten dat het onderzoek in de eerste plaats wordt geöriënteerd op de traditionele behandelingsprocessen van vis en visserijprodukten, alsmede op de kwaliteitsbeïnvloedende factoren met het oog op kwaliteitsverbeterende technieken in de produktie- en distributieschakels.

Verder staan op het programma het uitwerken en het toepassen van objectieve kwaliteitsbepalingsmethoden op verse, diepbevroren en verwerkte vis, m.a.w. het vastleggen van het bederfpatroon van de vis en het omschrijven van objectieve kwaliteitsnormen.

Tenslotte zijn er de studies van de industriële conserveertechnieken die bijdragen tot de valorisatie van de vis en die inefficiënte verwerkingsmethoden, niet alleen uit een economisch oogpunt, maar ook uit het produkt-eigen-karakter willen ondervangen.

De evolutie in de distributie- en verwerkingssector is zo dat het ook mogelijk is de toekomstige taken af te bakenen.

Twee ontwikkelingstendenzen zijn determinerend, nl. de ontwikkeling van de wereldhandel en de mogelijke uitputting van de traditionele visgronden waardoor de aanvoer van bepaalde vissoorten wellicht niet meer voldoende zal zijn om de behoeften te voldoen. Deze tendenzen zullen minder bekende of zelfs volledig onbekende soorten of variëteiten vis, schaal- en weekdieren ter beschikking stellen van de verwerkende industrie en uiteindelijk de distributiesector en de konsument bereiken. Voor deze produkten zullen de valorisatie- en de kwaliteitsnormen moeten worden vastgelegd, m.a.w. de twee belangrijke aspecten van het onderzoek naar nieuwe vissoorten zullen zijn de technologische verwerkingsmogelijkheden en de konsumentenacceptabiliteit.

De biologische kwaliteitsbepaling, d.w.z. de kwaliteit zoals die wordt bepaald door parameters zoals visgrond, seizoen, geslachtsrijpheid en voeding, is een ander projekt dat in de toekomst moet toelaten beter de verbruiks- en verwerkingsmogelijkheden van de vis te omschrijven.

De verfijning van de chemische, microbiologische en fysische methoden zal hierbij ongetwijfeld op de voorgrond komen te staan.

Tenslotte is er een projekt dat door een opstelling tegen onze zg. verspillingsmaatschappij wordt opgedrongen. Ik bedoel dat meer kan worden uitgezien om verliezen bij de be- en verwerking van vis te ondervangen. Wanneer we uit oriënterende proefnemingen weten dat van graten van wijting 83 % zuiver visvlees kan worden gerecupereerd, van graten van kabeljauw 64 % en van graten van schol 41 %, dan is het duidelijk dat aanzienlijke hoeveelheden visresten van fileer-afval kunnen worden teruggewonnen. Het zal er op aan komen de meest efficiënte technieken daartoe te vinden en de aanwending van deze afval tot een renderende produktie van bv. fish-sticks, viskroketten, vispasteien, enz. mogelijk te maken.

Mijnheer de Minister, geachte genodigden, ik heb gepoogd in het kort de lopende activiteiten en de toekomstige plannen van het Rijksstation voor Zeevisserij te schetsen. Doorheen deze uiteenzetting heb ik ook de functies van het Station willen belichten. Deze functies liggen m.i. niet alleen in het helpen van het bedrijfsleven in de onmiddellijke noden, maar ook in het vooruitzien van de toekomstige ontwikkelingsstendenzen en de er aan verbonden problemen, in het opstellen van het onderzoeksprogramma in die zin en in het klaarmaken van mogelijke oplossingen als de problemen akueel worden.

Ik dank U.

Tekst van de toespraak gehouden door de heer
A. LAVENS, Minister van Landbouw,
ter gelegenheid van de inhuldiging van het
nieuw gebouw van het Rijksstation voor Zeevisserij
te Oostende op 22 september 1976

De Heer A. LAVENS
Minister van Landbouw

Mevrouwen, Mijne Heren,

Samen met U heb ik geluisterd naar de belangwekkende uiteenzettingen van mijn voorgangers op dit spreekgestoelte. Zij hebben, beter dan ik het zou kunnen doen, uiteengezet welke de betekenis en het belang zijn van deze plechtigheid, hoe het Rijksstation tot stand kwam, welke de huidige activiteiten ervan zijn en hoe de toekomst van ons wetenschappelijk onderzoek op het vlak van de zeevisserij moet gezien worden. Ik zal me dus zeker niet laten verleiden om eveneens uit te weiden over deze onderwerpen, hoezeer ze mijn belangstelling ook gaande houden.

Een vorige spreker had het over een "technische stroomversnelling" waarin de zeevisserij zich momenteel bevindt. Ik meen te mogen zeggen dat deze stroomversnelling niet alleen technisch is, maar tevens alle andere aspecten van deze oude tak van de menselijke bedrijvigheid omvat. Het komt zelden in de geschiedenis voor dat een bedrijfssector zich in een dergelijk korte tijd moet aanpassen aan zulke diepingrijpende evolutie. Dat onze visserij dit tot nog toe met zoveel succes heeft kunnen doen strekt onze bedrijfsgenoten tot eer, en ik moge hier de gelegenheid te baat nemen om hen hiervoor van harte geluk te wensen. Het is een bewijs van de moed, de werkkraft, en het doorzettingsvermogen van onze kustbevolking.

Het aspect van de evolutie in de zeevisserij dat momenteel het meest de aandacht van onze bedrijfsgenoten trekt is ongetwijfeld het stelsel van vangstkwota. Voor onze mensen is het feit dat ze niet meer zoveel vis mogen vangen als ze maar kunnen, iets zo ongehoords, dat ze er eenvoudigweg nog niet bij kunnen. Vooral nu de exploitatiekosten sedert enkele jaren zo scherp gestegen zijn, weten ze dat een uiterste inspanning vereist is om de eindjes aan

elkaar te knopen, en uitgerekend op dat moment zouden ze hun activiteit moeten gaan verminderen. Ik begrijp dat een dergelijke maatregel hard aankomt. Het gevaar voor overbevissing was echter zo groot geworden dat harde maatregelen op internationaal vlak zich werkelijk opdrongen. Alle vissers, van alle landen die in het gehele noordelijke gedeelte van de Atlantische Oceaan vissen worden hierdoor getroffen. Laten we niet denken dat wij hieronder het ergst lijden. De maatregelen zijn genomen na rijp internationaal overleg, en op basis van ernstige adviezen van de wetenschap. Waar het dus vooral op aankomt is dat van onze bedrijfsmensen geen zwaardere offers gevergd worden dan deze die werkelijk nodig zijn in het belang van allen. Ik ben er van overtuigd dat onze onderzoekers zich bewust zijn van hun zware verantwoordelijkheid ter zake, en met de meeste ernst en werkkracht hun taak op dit vlak zullen blijven vervullen.

In minder dan 20 jaar tijd werd het eeuwenoude begrip van de vrijheid ter zee omzeggens totaal vernietigd. Het voorbeeld van IJsland zal weldra door verscheidene andere landen gevolgd worden. Met het verlies van visgronden ingevolge hiervan, werden onze mensen reeds verscheidene jaren geconfronteerd. Deze evolutie zal ongetwijfeld verder gaan.

Een en ander heeft als gevolg dat een nieuw evenwicht moet bereikt worden tussen de exploitatiemogelijkheden en de vloot. Om het bereiken van dit nieuwe evenwicht te versnellen en te vergemakkelijken hebben mijn collega van Verkeerswezen en ikzelf de Koning verzocht een Besluit te treffen waarbij een uitzonderlijke slooppremie wordt ingesteld. Dit Koninklijk Besluit verscheen vorige week in het Staatsblad. Wij hopen dat hierdoor een versnelde afbouw zal tot stand komen van dit gedeelte van onze vloot dat in de huidige omstandigheden niet meer meekan. Wij verwachten verder dat hierdoor voor de schepen die in bedrijf blijven, de exploitatiemogelijkheden, en dus de kansen op een bevredigende rentabiliteit,

zullen verhogen.

Er moet echter nog meer gedaan worden om dit gedeelte der vloot, dat in bedrijf zal blijven, te helpen op de been te blijven. Er moeten nieuwe visgronden opgezocht worden, de visserijmethodes moeten verbeterd worden om de verhouding tussen kosten en rendement gunstiger te doen uitvallen, en vooral de vangst van vissoorten waarvoor de beschermingsmaatregelen minder streng mogen blijven, moet gestimuleerd worden om de druk op de sterk bedreigde soorten, inzonderheid de tong, te verminderen.

Vanzelfsprekend wordt van de Directeur en het Personeel van het Rijksstation verwacht dat ze al hun krachten zullen inspannen om de bedrijfsmiddelen hierin te helpen.

Het volstaat niet te produceren. Het product moet ook marktklaar gemaakt worden, tot bij de klant gebracht worden en vooral ... het moet verkocht worden. Ook in de be- en verwerking, het opslaan, vervoeren en verkopen van visserijproducten kan een evolutie opgemerkt worden, al is ze dan niet zo diepingrijpend en zo snel als in de productiesector. Toch betekent ook hier stilstaan achteruitgaan. En weer heeft het Rijksstation hier zijn rol te spelen.

Tenslotte, al het voorgaande overkoepelend, komt langzamerhand het gemeenschappelijk beleid in het kader van de Europese gemeenschap tot stand. Het marktbeleid moet misschien nog aangepast en bijgeschaafd worden, maar het doel werd in hoofdzaak bereikt : er bestaat één grote E.G.-markt voor visserijproducten. Voor het structuurbeleid zijn we nog niet zo ver en met reden. Want een veralgemeend tot stand komen van 200 mijlsvisserijzones zal het beeld, op het vlak van de zeevisserij, nog veel grondiger wijzigen dan al wat tot nu toe gebeurde. Wanneer alle landen van de gemeen-

schap een dergelijke zone zullen hebben ingesteld, dan wordt bijna de gehele Noordzee, het Kanaal, de Ierse Zee, een groot deel van de Golf van Biskaje, en een belangrijke strook van de Oceaan bewesten Ierland en Schotland, één grote gemeenschappelijke zee, een soort Mare Nostrum van de E.G. De lid-staten en de Commissie zijn vast besloten binnen deze eigen zee een wijsopgevat en grondig uitgediept beleid te voeren, waarbij de exploitatie van de in dit zeegebied levende stocks rationeel zou gebeuren.

De krachtlijnen van dit beleid zijn nog niet uitgewerkt. Er wordt met man en macht aan gesleuteld, en de zienswijzen van de lid-staten blijken nu reeds op zeer vele punten gelijk te lopen, maar weer op andere punten min of meer grondig te verschillen.

Hier weer is voor het wetenschappelijk onderzoek een belangrijke taak weggelegd, in zekere mate reeds bij het tot standkomen van dit gemeenschappelijk beleid, maar vooral bij het voeren ervan. Een voorbeeld zal dit duidelijk maken : het gehele schema van dit beleid zal noodzakelijkerwijze gesteund zijn op de nauwkeurige kennis van de toestand van de stocks die in de gemeenschappelijke zee leven. De totale toegelaten vangst zal moeten berekend worden. In een verder stadium zal deze totaal toegelaten vangst moeten omgerekend worden in een totaal toegelaten vangstcapaciteit - waarbij dan vanzelfsprekend de visserijmethoden en het vistuig zijn begrepen - om het structuurbeleid te kunnen bepalen. Maar ook andere maatregelen ter bestrijding van het overbevisingsgevaar zullen in dat beleid moeten ingebouwd worden, zoals de regeling der netmazen, van het vistuig, de bescherming van paai- en kweekplaatsen, de studie van de invloed der bevulling enz... U ziet : onze onderzoekers zullen hun tijd en hun werkkraft nodig hebben.

Na het beluisteren van deze uiteenzetting, en deze van mijn voorgangers, zou men de vraag kunnen stellen : "Prachtig. Maar heeft dit alles voor ons land nog wel zin ? Staat onze visserij niet op het punt te verdwijnen ?". Ik geloof het niet ! Ik heb geloof in de toekomst van onze Belgische zeevisserij. Ik ben ervan overtuigd dat ze zal blijven bestaan en pas tot volle bloei zal komen wanneer, ingevolge het tot standkomen van een gemeenschappelijke zee, en een rationeel gemeenschappelijk visserijbeleid, de uitputting der visstapels zal afgeremd worden, en integendeel deze stapels terug op een normaal niveau zullen komen. Ook het succes van het Fonds voor Scheepsjongens, dat ertoe heeft bijgedragen dat niet alleen het gestadig teruglopen van het aantal scheepsjongens, en van de schoolbevolking der visserijscholen werd stopgezet, maar zelfs een duidelijke verbetering in de hand heeft gewerkt, wijst daarop.

En is het niet de moeite waard ? Zou het niet jammer zijn dat deze naarstige, moedige, vooruitstrevende Vlaamse bevolkingsgroep, met zijn eeuwenoude tradities, zijn door de eeuwen heen gegroeide vakkennis en ervaring, met zijn bewonderenswaardige karaktereigenschappen, zou te niet gaan ? Maar er is ook een zuiver economische reden. Er zijn zowat 1.400 vissers. Meestal neemt men aan dat elke visser vijf andere mensen werk geeft. Dit betekent dus dat de visserij in onze kuststreek zowat 8.400 arbeidsplaatsen schept.

Ik meen dat we redenen te over hebben om te zeggen : "Mijnheer Lievens, Mijnheer Van Slycken, Mijnheer Hovart, de visserij, de kust en het hele land verwachten dat U de taak die U wacht verder met al uw krachten en met succes zult vervullen."

Het is vanzelfsprekend dat deze opdracht ook voor uw medewerkers geldt. Ook van hen wordt verwacht dat ze zich ten volle inzetten voor het behoud van het bedrijf op korte termijn en het rendabel maken van de visserij op lange termijn.

U hebt deze opdracht tot op heden op voorbeeldige wijze vervuld en ik houd er dan ook aan U bij deze gelegenheid te danken en geluk te wensen.

C.L.O. Offset - Repro - Fotografie